

нем. Zeitung).

В подвижната вселена от неизброими случайни срещи и раздяли на циганските и чергарските групи, езикът е придобил *огромна важност като един от елементите на идентичността* за себе си и на признанието за другите. В отсъствието на географски граници той прокарва променящите се етносоциални граници, разкрива индивидуалното възприятие на собствената група и на останали събеседници. Езикът е част от общуването, а употреба му — негов важен елемент. Езикът съдържа и придава променлива форма на определен социален заряд. Говоренето е едно нещо, а начина на говорене — съвсем друго. В този смисъл, в традиционната културна среда, езикът остава непрозрачен и неподражаем за събеседника, който не е една от частите на етносоциалното цяло, чието равновесие е заложено на карта по време на срещата. За Циганина и Чергара, една от най-важните функции на езика е разграничаването от чуждото обкръжение. Благодарение на „тайния“ си език, те остават непрозрачни, което води едновременно до изпитването на чувство за социална гордост и превъзходство (защото аз разбирам техния език, ...) и до осигуряването на солидна социална защита (... , а те не разбират моя).

Повечето цигански диалекти са извънредно динамични, но техните трансформации рядко са стабилни. Заемките тук и сега, на следващия ден се превръщат в класика. По този начин се запазва груповия култ към различието и се изгражда бариера против стандартизирането на езика. Без съмнение развитието на писмената литература, свързано с образованието на младите поколения, ще доведе до относителна конвергенция на диалектите в рамките на големите диалектни групи. За един изцяло устен и натоварен със социални детерминанти език, преходът към писмеността е пълен с непредвидими обстоятелства. Затова нека се надяваме, че училището няма да отхвърли този и без друго чужд на общообразователната система език.

В културен, лингвистичен и политически план, съвременните разработки посветени на стандартизирането на езика са от фундаментално значение, което се подсилва и от факта, че циганските общности не притежават референтна територия. Тук не става дума за заместването на вече съществуващи и използвани варианти на езика, а за откриването на нови възможности за комуникация и разпространение на информация в европейски и